

ವೋದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣದ ಮುನ್ನುಡಿ

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ನಾಲ್ಕು ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು ಧಾರವಾಡದ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರ 'ಜೀವನ' ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದುವು. ಈ ಗೆಳೆಯರು ಇವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ತೋರಿಸುವ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ನಮ್ಮ ಜನರಲ್ಲ ತೋರಿಯಾರೆಂದು ನಾನು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ

ಬೆಂಗಳೂರು
ವಿಕ್ರಮ ಸಂವತ್ಸರ
ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಶುದ್ಧ ಪಂಚಮಿ

ಕಲ್ಪಾಡಿಯ ಕೋಣ

ಕಲ್ಪಾಡಿ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಿಗೆ ದೊಡ್ಡಹಳ್ಳಿ. ಕಲ್ಪಾಡಿ ಎಂದು ಕೇಳಿ ಇದು ಮಂಗಳೂರಿನ ಬೃಳಿ ಇರುವ ಕಲ್ಪಾಡಿ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಕಲ್ಪಾಡಿಯ ಕಲ್ಪಾಡಿ ಎಂದು ನಾನು ಬಹುಕಾಲ ತಿಳಿದಿದ್ದೆ. ಈಚೆಗೆ ನಮ್ಮ ಮಿಶ್ರರೂಪ್ಪರು ಮಂಗಳೂರಿನ ಬಳಿ ಒಂದು ಕಲ್ಪಾಡಿ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ನಮ್ಮ ಕಲ್ಪಾಡಿಯ ಒಂದೇ ಆಗಿರುವ ಯಶಸ್ಸು ಇದರಿಂದ ಅರ್ಥ ಆದಹಾಗಾಯಿತು. ಈ ಕಲ್ಪಾಡಿ ನಮ್ಮೂರಿನ ಪಕ್ಕದ ಹಳ್ಳಿ. ಹೊರಹಳ್ಳಿ ಕಲ್ಪಾಡಿಗೆ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವುದಲ್ಲ ಸಣ್ಣ ಒಂದು ಕೆರೆ. ಕೆರೆ ಮಧ್ಯೆ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಊರು ಕಲ್ಪಾಡಿಯ ಒಂದು ಮಜರೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತೋ ಏನೂ. ಸ್ವಲ್ಪ ನಮ್ಮುದ್ದ ನಡುವೆ ಇರುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಯೂರೋಪಿನ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ರಾಜ್ಯಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಾಗಿರುವಂತೆ, ಆ ಕೆರೆಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಮ್ಮೂರು ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಒಂದು ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯಿತು.

ನನಗೆ ಊರುಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಯಾವಾಗಲೂ ಕುತೂಹಲ. ಕಲ್ಪಾಡಿ ಎಂದರೆ ಏನೆಂದು ಬಹಳ ಸಲ ಯೋಚಿಸಿದೆನು. ಅಲ್ಲಿಯವರು ಕಲ್ಲು ಮಾರಿ ಎನ್ನುವುದು ಕಲ್ಲು ಮಗಡಿ, ಕಲ್ಪಾಡಿ, ಆಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕಲ್ಪಾಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಊರಿನ ಮಾರಿಕಾದೇವತೆ. ಆದಕಾರಣ ಆ ಊರ ಜನರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾರಿಯ ಮಹಿಮೆಗೆ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಲ್ಲು ಮಾರಿ ಎಂದರೆ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಮಗಡಿಯ ಮಾರಿ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ ಗ್ರಾಮದವೆಂತೆ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಮಗಡಿದ ವಿಗ್ರಹವೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ನನಗೆಕೋ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಲಿನಂಥ ಮಾರಿ ಎಂದು ಅರ್ಥ ಮಾಡುವುದಾದರೂ ಕಲ್ಪಾಡಿಗೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಬರಬಹುದೇ ಎಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ. ಮಾರಿ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಮಾರಿ; ಆದರೆ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲಿನಂಥ ಮಾರಿಯೇನು, ಬೆಣ್ಣೆಯಂಥ ಮಾರಿಯೇನು? ಆದರೆ ಕಲ್ಪಾಡಿಯ ಮಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಿರುವುದರಿಂದ ಅದೇ ಅರ್ಥ ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆ ವಿಶೇಷ ಯಾವುದು ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಮಾರಿಯ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಊರುಗಳಿಗಿಂತ ವಿಜೃಂಭಣೆ ಹೆಚ್ಚು. ನಮ್ಮ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದೇವತೆ ಒಂದು ಕೋಣೆಯಿಂದಲೋ, ಒಂದು ಕುರಿಯಿಂದಲೋ, ಒಂದು ಆಡಿನಿಂದಲೋ

ಶೃಪ್ತಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಕಲ್ಯಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಜ್ಞಾಪಕವಿರುವ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಮಾರಿಗೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಲಿತ ಕೋಣ ಹೊರತಾಗಿ ಇನ್ನು ಯಾವುದೂ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಲಿಯಾಗುವ ಜೀವ ಊರ ಪಾವದ ಮೊತ್ತ, ಅದರ ಜನದ ಪ್ರತಿನಿಧಿ. ದೂಡ್ಡ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದೊಡ್ಡ ಜೀವ ಬಲಿ. ಊರು ದೂಡ್ಡದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಒಂದು ಕೋಣವನ್ನು ಕೊಡುವಷ್ಟರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆಯೆಂದೂ ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಉಳಿದ ಊರುಗಳ ಮಾರಿಗೆಂತೆ ಕಲ್ಯಾಣಿಯ ಮಾರಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ಎಂದರೆ ಕಠಿಣ, ಎಂಬ ಒಂದು ನಂಬಿಕೆಯೂ ಇದೆ. ಆದರೂ ಕಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಇಂಥ ಹೆಸರಿಡುತ್ತಾರೆಯೇ? ಊರಿಗೂ ಮುಂದೆ ಮಾರಿ?

ನಾನು ಹೋಗಿರುವ ಊರುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಯದಿಂದ ಮಾರಿಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪರಿಚ್ಛೇಷೆ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಭಯದಿಂದ ಆ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೋ, ಇಲ್ಲ ಅವು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಇರುವುದರಿಂದ ನಾನು ಭಯಪಡುತ್ತೇನೋ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಇದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾನು ನೋಡಿರುವ ಮಾರಿಯ ಮೂರ್ತಿಯೆಲ್ಲಾ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿವೆ. ಅಂಥ ಹೆಚ್ಚು ಭಯಂಕರ; ಮೃತ್ಯುವೇ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿದ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬಾಳು ಸಾವನ್ನು ನೋಡಿ ಹದರದೆ ಹೇಗೆ ಇರಬಹುದು? ಅರಿವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಭಯಪಡದೆ ಇರಬಹುದು. ಅರಿವುಳ್ಳ ಮಾನವನು ತನ್ನ ಭಯಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಆಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಭಯಪಡುತ್ತಾನೆ. ಕಲ್ಯಾಣಿಯ ಮಾರಿ ಹಾಗೆ ಯಾವುದೋ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಶಿಲ್ಪಿಯ ಉಳಿಯ ಮೊನೆಯಿಂದ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪು ಪಡೆಯಿತು. ಅವನು ಎಲ್ಲಿ ಸಾವನ್ನು ನೋಡಿ ಅದರ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಂಡನೋ, ಅಂತೂ ಅವನ ಚಿತ್ರ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಗೊಂಡಿರುವುದು ನನ್ನಂಥವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಳಿಸಿಹೋಗದಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭೀತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದು.

ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಊರ ಮಾರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಭಯಂಕರ ರೂಪವುಳ್ಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು, ಕಲ್ಯಾಣಿಯ ಮಾರಿಗೆ, ಕುರಿ ಆಡು ಕೋಳಿ ಸಾಲದೆ, ಕೋಣವೇ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಯಾವ ಸಂಪ್ರದಾಯದಿಂದಲೋ ಏನೋ, ಸಾಲದಕ್ಕೆ ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಮಾರಿಗೆ ಬಿಡುವ ಕೋಣ ಮೂರು ವರ್ಷ ಬೆಳೆಯಬೇಕು. ಉಳಿದ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ಬೆಳೆದರೆ ಸಾಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಾದರೂ ಬರುವ ಮೂರು ವರ್ಷದ ಕೋಣಗಳು ತೊಂದು ಮೆಯ್ಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೇ ಕಲ್ಯಾಣಿ ತನ್ನ ಮಾರಿ ದೇವತೆಯಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಉರುತ್ತ ಹೆಸರನ್ನು ಅವಳಿಂದಲೇ ಪಡೆದಿರಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಇರಬಹುದೋ ಏನೋ ಎಂದು ಹೇಳುವಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವಳ ಮಹಿಮೆ ಹರಡಿದೆ.

ನಾನು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಒಂದು ಗಂಡಭಗವನ್ನು ಕಂಡೆನು. ನಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಮೋಟಾರಾಗಲಿ, ಬಸ್ಸಾಗಲಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಇಲ್ಲ. ಹಾಲಾದಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಹಳ್ಳಿಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸುಡುಬಿಸಲು. ಕಲ್ಯಾಣಿಗೆ ಹೊರಹಳ್ಳಿಗೆ ಎರಡು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಟ್ಟ, ಬೆಟ್ಟದ ಸುತಿನ ಕಾಡು. ಇವು ಹೊರತಾಗಿ ಸುತ್ತ ಅಷ್ಟೇನು ಮರಗಿಡ ಇಲ್ಲ; ಇಂಥ ಗಡೆ ಗಾಡಿಯ ಜಾಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಎತ್ತುಗಳು ಎಳೆಯಲಾರದೆ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಇಳಿದು ನಡೆಯೋಣ ಎನ್ನಿಸಿತು. ಗಾಡಿಯವನು "ಎಷ್ಟಾದರೂ ಎತ್ತು ಮನಸರಿಗನ್ನೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಿಸಲು ತಡಿಯುತ್ತದೆ ಉಳಿತರಿ" ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ನಾನು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ. ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿ ಜನರ ಗದ್ದಲ ಕೇಳಿಸಿತು. ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜನರು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಒಡಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡಿತು. ಎಸ್ಕಾರ್ವಾದ ಬಯಲಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಒಡಿಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರ ಮುಖದ ಮೈಲೋ ಭಯ, ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರ. ಅರ್ಧ ಜನ ಬೆವತ್ತು ನಿಂತಾಗಿದ್ದರು. ಉಳಿದವರು ನಿಂತಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡು ಓಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಏನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಆಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಾನು ಗಾಡಿಯವನನ್ನು "ಗಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸೋ" ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಅವನು "ಕೋಣ, ಇದ್ದವನನ್ನು ಕೂಗಿ "ಏನೋ ಇದ್ದು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಅವನು "ಕೋಣ, ಕೋಣ" ಎಂದು ದೂರಕ್ಕೆ ಕೈ ತೋರಿಸಿದನು. ಅವನು ಕೈ ತೋರಿಸಿದ ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೋಡಲು ನಮಗೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋಣ ಓಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಕಂಡಿತು. ಉಳಿದ ಏನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಗಾಡಿಯವನು, "ಹೋಗಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲೆ ಸ್ವಾಮಿ," ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಎತ್ತು ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಏಕೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ನಾನೂ "ಏನೂ ಬೇಡ, ಊರಿಗೆ ಬಿಡು," ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ನಾವು ಊರಿಗೆ ಹೋದೇವು. ಸಂಜೆ ಆದಮೇಲೆ ಕಲ್ಯಾಣಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಚಾರಿಸುವುದು ಎಂದು ನಾನು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ಆ ದಿನ ಸಂಜೆ ಹೋಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತು ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು.

ಕಲ್ಯಾಣಿಯ ಮಾರಿಗೆ ಮೂರು ಕೋಣಗಳು ಇರುವಂತೆ ಆ ಕೋಣಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಮೂರು ಜನ ತೋಟಗಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಕೋಣವನ್ನು ಬಲಿ

ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನು ಮೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಬಲಿ ಆಗುವ ಕೋಣಕ್ಕಾಗಿ ಊರಿನಲ್ಲಿರುವ ಕರುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಒಂದನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಆ ಕರು ಯಾರಿಗೆ ಸೇರಿದೆಯೋ ಅವರಿಗೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾರಿಯ ಆಸ್ತಿಯಿಂದ ಆಗಲೇ ಐಗಳ ರಾಗಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುವುದು. ಕರು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೇಯುತ್ತೊಂದು ತುಂಬಿ ಬಲಿಯಾಗುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅದರ ಭಣಿಗೆ ಇನ್ನು ಐದು ಕೋಳಿಗಳ ರಾಗಿ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಮೀಸಲಾದ ಕರು ತೀರಿಕೊಂಡರೆ ಬೇರೊಂದು ಕರುವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು. ಅದು ಬಲಿಯಾಗಬೇಕಾದ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಂಡರೆ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷದ ಕೋಣವು ಆದೇ ವರ್ಷವೇ ತೀರಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆದಕ್ಕೆ 'ಪ್ರಮೋಷನಾ' ಕೊಡುವುದು, ಇದು ಪದ್ಧತಿ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಈ ಸಲ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಸಂದರ್ಭ ಹೀಗೆ ಒದಗಿತು. ಎರಡು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಊರಿನವರು ಆರಿಸಿದ ಒಂದು ಕೋಣ ಮಾರಿಯ ಮೂವರು ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನದು. ಮುನಿಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಆ ಕರುವನ್ನು ಮಾರಿಗೆ ಮೀಸಲು ಕೊಡುವುದು ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವ ಧೈರ್ಯ ಅವನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬರಬೇಕು? ಮಾರಿಯ ಕೋಣವನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಊರಿನ ಕೋಣವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಮಾರಿಯ ಕಣ್ಣು ಎಷ್ಟಾದರೂ ಕೆಲಸಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಅರಳುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ; ಗೌಡರ ಕಣ್ಣು ಜೀವಂತ ದೇಹದಲ್ಲಿರತಕ್ಕದ್ದು. ಅದು ಅರಳದರೆ ಮಾರಿಯ ಅಪ್ಪನ ಕಣ್ಣಿನಂತೆ ಇರುವುದು. ಮುನಿಯನು ತನ್ನ ಕರುವಿಗೆ ಆಯ್ಕೆಯ ಮರ್ಯಾದೆ ಬಂದಾಗ ಕುಗ್ಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ದಾರಿಯೊಂದು ಕಂಡಕಡೆ ಗೋಡೆಯೊಂದು ಎದ್ದರೆ, ಜೀವ ದಿಕ್ಕು ತೋಚದ ನಿಸ್ಸಹಾಯದಿಂದ ಈ ರೀತಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ತಗ್ಗಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ.

ಮುನಿಯನ ಕರು ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ದೂಡ್ಡದಾದ ಕಣ್ಣು ಅಂದವಾದ ಮೂಗು, ಕೋಡು ಪೋಣಾಗಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗಲವಾದ ಮುಖ; ಇದ್ದುದು ಇದ್ದಂತೆ ಕೆರಿದಾಗಿ ಸಣ್ಣದಾಗಿದೆ; ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಸುಡಿ ಬೊಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಮೂಗುಹೊಳ್ಳೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕಾಣುವುದು. ಮುನಿಯ ಈ ಕೋಣವನ್ನು ಕೊನೆಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದನೋ ಅದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಆದರೆ ಅದು ಮಾರಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಗೊತ್ತಾದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಜೀವವೇ ಹೋದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಆ ಹಿಂದೆ ಅವನು ಮಾರಿಯ ಎದುರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೋಣಗಳನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದನು. ತೋಟಗಳು ಮೂವರು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬಲಾಢ್ಯರು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತರೆ ಬೇರೆ, ಕೈಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಶಕ್ತಿ ಬಂದಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಿಂದಿನ ಎರಡು

ಗಲವೂ ಮುನಿಯನು ಹೊಡೆದ ಒಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಕೋಣದ ಕುತ್ತಿಗೆ ಹಸಿಗೆಯಾಗಿ ರುಂಡ ಆಗಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಮಾರಿಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಭಕ್ತಿಯ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಎರಡು ಕೋಣಗಳನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದ ಬಲಾಢ್ಯ ಮುನಿಯನಿಗೆ ಮುಂದೆ ಎಂದೋ ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ ಈ ಕರು ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಭಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ತಾನು ಕೈಯಿಂದ ಕಡಿದುಹಾಕಿದ ಕೋಣಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಆಗ ಕನಿಕರ ಹುಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ತನ್ನ ಕರು ಮೂರು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿ ಹರಿಯಿತು.

ಕರಗಾಗಲಿ ಹರಿವಾಗಲಿ ಯಾವುದೂ ಆಗ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕರುವಿನ ಆ ವಿಶಾಲವಾದ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಈ ಬರಹ ಬರೆದಿತ್ತು ಎಂದು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುನಿಯ ಸುಮ್ಮನಾದನು. ಎರಡು ವರ್ಷ ಕಳೆಯಿತು. ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಬಲಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕರು ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತುಷ್ಟೆ. ಆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಕಡಿಯಬೇಕಾದವನು ಮುನಿಯ. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಮುನಿಯನ ಕೋಣ ಸಾಯಬೇಕು. ಹೀಗಿರುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಮಾರಿಯ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಎಂಟು ದಿನದ ಹಿಂದೆ ಆ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದ ಬೇರೆಯ ಕೋಣ ಯಾವುದೋ ಕಾರಣದಿಂದ ಸತ್ತುಹೋಯಿತು. 'ಪ್ರಮೋಷನಾ' ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಮಾರಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಬೇಕಾದದ್ದು ಮುನಿಯನ ಕೋಣವೇ ಆಯಿತು. ಇದು ತಿಳಿದಾಗ ಮುನಿಯನಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಹೇಗೆ ಆಯಿತೆಂದು ನಾವು ಯಾರೂ ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ತನ್ನದೊಂದು ಕೋಣ ಬಲಿಯಾದೀತೆಂಬ ಯೋಚನೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರದೇ ಇದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನು ಎರಡು ಕೋಣಗಳನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಕಡಿದು ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನು. ತನ್ನದೇ ಒಂದು ಕೋಣ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಬಲಿಯಾಗತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು ಕಂಡ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಸಲ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ತೋಳಿನಲ್ಲಿ ಬಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿತವು ಆದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ನನ್ನ ಕರುವನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ನನ್ನ ದಾಯಾದಿ ಹೋಡಿಯುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದು ಅವನ ರಕ್ತದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿತ್ತು. ಇದ್ದುದು ಇದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ತಾನು ಕಡಿಯುವುದು ಯಾರದೋ ಬೇರೆ ಒಂದು ಕೋಣ ಎನ್ನುವುದು ತಪ್ಪಿಹೋಗಿ ತನ್ನ ಕೋಣವೇ ಬಲಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಕೈಗೆ ಬರುವುದೆಂದು ಕಂಡಾಗ ಅವನ ಊಸು ಇನ್ನೂ ಕುಗ್ಗಿಹೋಯಿತು. ನಾನು ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಲ್ಲಲಿ ಎಂದು ಅವನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ನಿಂತನು. ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಂತೆಮಾಡಿ ಗೌಡನನ್ನು ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಇಲ್ಲವೇ ಈ ಕೋಣವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡುವುದು; ತನ್ನ ಸರದಿಯನ್ನು ಒಂದು ವರ್ಷ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕುವುದು. ಇಲ್ಲವೇ ತನ್ನ

ಕೋಣವನ್ನು ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಕ್ಕೆಂದೇ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ಅದರ ಮಾರನೆಯ ವರ್ಷದ ಕೋಣವನ್ನು ಎರಡು ವರ್ಷ ಮುಂದರಿಸಿ ಈ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ತರುವುದು.

ಇದು ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಗೌಡ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಗೌಡನಿಗೆ ಊರ ಕ್ಷೇಮದ ವಿಷಯ ದೊಡ್ಡದು. ಮುನಿಯನ ಮನಸ್ಸು ನೋಯುತ್ತದೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಮಾರಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ? ಗೌಡ "ಇದು ಏನೋ ನನಗೆ ಸರಿಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಜೋಯಿಸರನ್ನ ಕೇಳೋಣ." ಎಂದ. ಜೋಯಿಸರನ್ನ ಸೇವೆಗೆ ಕೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಜೋಯಿಸರು ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿದರು. "ಮಾರಿಯ ಸೇವೆಗೆ ಹಿಂತೆಗೆದರೆ ಮುನಿಯನ ಮನೆ ಏನಾಗಬೇಕು? ಹಿಂದೆ ಯಾವ ಪಾಪ ಮಾಡಿಯೋ ಈಗ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದು ಗುಡಿಸಲಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆ. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಅಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಕೋಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕಾಲವನ್ನು ಬೇರೆ ತಿರಿಸಬೇಕಾದೀತು. ಸರದಿಯನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಆಗದು. ಕೋಣನನ್ನು ಬೇರೆ ತಿರಿಸಬೇಕಾದೀತು. ಸರದಿಯನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಆಗದು. ಒಂದು ಕಾರಣ, ಮಾಡುವುದು ಎಂದರೂ ದೇವತೆಗೆ ಅದು ಸಮ್ಮತವಾಗಲಾರದು. ಒಂದು ಕಾರಣ, ಕೋಣ ಸಣ್ಣದು, ಬಲಿಶಯವಿಲ್ಲ. ಈಗಾಗಲೇ ತುಂಬಿದ್ದ ಕೋಣ ತಿರೀಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ವರ್ಷ ಕಡಿಮೆ ಬೆಳೆದ ಕೋಣವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿದೆ. ದೇವಿ, 'ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ನಡೆದಿದ್ದಾರೆ, ಪಾಪ, ಇವರ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಕೋಣವನ್ನು ನಾನೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದಾಗಿ ತೆಗೆದುಬಿಟ್ಟೆ. ಅದರಿಂದ ಈ ಕಡಮೆ ಗಾತ್ರದ ಕೋಣ ಬಂದಿದೆ,' ಎಂದು ಮನ್ನಿಸಬಹುದು. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಅವಳ ಇಷ್ಟದಂತೆ ನಡೆದಿದೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕೋಣನನ್ನು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಗಾತ್ರದ ಕೋಣನನ್ನು ಅವಳ ಎದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಕೋಣದ ಬೆಲೆ ಎಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಆಯಿತೋ ಅದಕ್ಕೆ ನೂರರಷ್ಟು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಅವಳು ತಿಂದಾಳು. ಒಪ್ಪುವ ಎಂದಮೇಲೆ ಒಪ್ಪಂದ. ಮನುಷ್ಯರ ಕೋಟುರ್ಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೆ ನುಳ್ಳು ಹೇಳಬಹುದು; ಸಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಕರಿಯದನ್ನು ಬಿಳಿಯಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದು. ದೇವರ ಕೋಟರ್ಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸುಳ್ಳು ತಟವಟ ನಡೆಯಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ಅವಿವೇಕ ಮಾಡಬಾರದು." ಮುನಿಯನಿಗೆ ಯಾವುದೂ ದಾರಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಏನೋ ಗ್ರಹಚಾರದಿಂದ ತಾನು ಸಾಕಿದ ಕರು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಮಾರಿಯ ಮುಂದೆ ಸಾಯುವುದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅವನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು; ಸುಮ್ಮನಾದನು.

ನಾನು ಊರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ ಆ ದಿನವೇ ಉತ್ಸವ. ಮುನಿಯ ಬೆಳಗಾಗ ಎದ್ದು ಊರ ಹತ್ತಿರದ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೋಣನನ್ನು ಹೊತ್ತಿಗೆ ವಂದಲು ಹಿಡಿದು ತಂದನು. ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅದರ ಮೈ ಕೈ ಕಾಲನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಕ್ಕಿದನು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ

ಆಳುತ್ತ ಬಂದು ಆದರ ಗೂರಿಸಿಗೆ ನೀರು ಹೋಯಿತು; ಆದರ ವೈಯನ್ವಲ್ಪ ತಡವಿದಳು; ಆದರ ಮುಸುಡಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಮೈಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಅಪ್ಪಿದಳು; ಅದು ತನ್ನ ಮಗುವಿಗೆ ಸವನೋ ಎಂಬಂತೆ ಆದರ ಮುಖಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮುತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ಇದು ಸೌ ಎಂಬುದು ವೈಯನ್ವಲ್ಪ ಮುನಿಯ ತಾನೋ ಆದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮುತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಮುಟ್ಟಿ ಮೈಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಕ್ಕಿ ಕೋಡುಗಳ ನಡುವೆ ಅದನ್ನು ತುರಿಸಿ ಮುಖಕ್ಕೆ ಕುಂಕುಮದ ಒಂದು ಬೊಟ್ಟಿನಿಟ್ಟು ಆದನ್ನು ಚಾವಡಿಯ ಮುಂದಕ್ಕೆ ತಂದನು.

ಆ ವೇಳೆಗೆ ಊರ ಜನ ಕೆಲವರು ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರು. ದೇವರಗುಡ್ಡ ಹೋಗಿ ದೇವತೆಗೆ ಕೈ ಮುಗಿದು ಅವಳ ಎದುರಿನಲ್ಲಿನಿದ್ದ ನೀರ ಕೊಡವನ್ನು ತಂದು ಕೋಣನಿಗೆ ಮಜ್ಜನೆ ಮಾಡಿಸಿ, ಅರಿಸಿನ ಕುಂಕುಮ ಹೂವು ಮುಂತಾದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ತಂದು ಆದಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ಮಾರಿಯ ಕೋಣನ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ನೀವು ನೋಡಿರುವಿರೋ ಇಲ್ಲವೋ? ನೋಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನೋಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಕಲ್ಯಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಣನಿಗೆ ಮಾಡುವ ಅಲಂಕಾರ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶೇಷ. ಈ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಹುಭಾಗ ಹೂವಿನದು; ಅದೂ ತೀರ ಎರಡೇ ತೆರದ ಹೂವಿನದು: ಚಿಂಡುಮಲ್ಲಿಗೆ ಮತ್ತು ಸೇವಂತಿಗೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಯಾವ ಹೂವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಈ ಎರಡು ಹೂ ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರಿಂದಲೇ ಇರಬಹುದು ಕಲ್ಯಾಣಿಯ ಕೋಣನಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚಿಂಡುಮಲ್ಲಿಗೆಯ ದಂಡೆ, ಸೇವಂತಿಗೆ ಹಾರದಿಂದಲೇ ಅಲಂಕಾರವಾಗುವುದು. ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಒಂದು ದಂಡೆಹಾರ; ಕೋಡುಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ದಂಡೆ ಉಂಗುರ; ಮೂಣಕಾಲ ಬಳಿ ದಂಡೆ ಉಂಗುರ; ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಒಂದು ದಂಡೆಹಾರ; ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಅರಿಸಿನ ಸಿಂಧೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಚಿತ್ರ. ದೇವರಗುಡ್ಡ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಮುನಿಯನಿಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿವರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಉಸಿರು ಒಳಗೊಳಗೇ ಕಟ್ಟುತ್ತ ಬಂದಿತು.

ಅಲಂಕಾರವಾದ ಮೇಲೆ ತಮಟೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಮಾರಿಯ ತಮಟೆ ಹೇಗೆರುತ್ತದೆಂಬ ಪರಿಶ್ರಮವಿಲ್ಲದವರು ಅದನ್ನು ಎಂದಾದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕೇಳಬೇಕು. ಹೊಡೆಯುವವರು ತಾನೇ ಅದು ಹೇಗೆ ಆ ವೇಗದಿಂದ, ಆ ಆಪ್ತೇದಿಂದ, ಆ ರೌದ್ರದಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ಆ ಹೊಡೆತ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆ ಕೋಣ ತಮಟೆಯ ಶಬ್ದ ಆರಂಭವಾದಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಚ್ಚಿದಂತಾಗಿ ಮತ್ತೆ ತಟಸ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಏನು ಸೋಗನು ಎಂದು ಅದು ಆಗ ತಿಳಿಯಬೇಕು!

ತಮಟೆಯ ಶಬ್ದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕಿವಿಯನ್ನು ತುಂಬಿದ ಮೇಲೆ ಮುನಿಯನ ಕೋಣ ಊರ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊರಟಿತು. ಒಂದು ಕಡೆ ದೇವರಗುಡ್ಡ, ಒಂದು ಕಡೆ ಮುನಿಯ. ಕೋಣ ಊರೊಳಗೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊರಟು ಎಲ್ಲ ಕೇರಿಯಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲ ಮನೆಗಳ ಮುಂದೆಯೂ ಆರತಿಯನ್ನೆತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಂಗೈವೈ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಚಾವಡಿಯ ಬಳಿ ಸೇರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನಡುಬಿಸಿಲಾಗುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಮನಮನೆಯಿಂದ ಬಂದ ಸುಮಂಗಲಿಯರ ತಂಜಿಟ್ಟು, ದೀಪ, ಶೃಂಗಾರದ ತಟ್ಟೆಗಳೂಡನೆ ಕೋಣ ಮಾರಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಹಸ್ತರಡು ಗಂಟೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಬಂದಿತು. ಅಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ಮುಂದೆ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಸಾಂಗೈ. ಅದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸ. ನಾನು ನೋಡಿರುವುದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹೆಬ್ಬು ಹುಣ್ಣುಮಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇದು ಒಂದು ವಿಶೇಷ. ಮುಂತ್ರ ಇರುವಲ್ಲಿ ಅದು ಒಂದು ಪಾಲಾದರ ತಂತ್ರ ನಾಲ್ಕು ಪಾಲಿರುತ್ತದೆ. ಮುಂತ್ರವೇ ಇಲ್ಲದಲ್ಲಿ ತಂತ್ರ ಹತ್ತು ಪಾಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಮಗೂ ಆದರ ಅನುಭವ ಇರಬಹುದು. ಮುದುಪೆ ಪ್ರಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ ಪುರೋಹಿತನು ನಡೆಯಿಸುವ ಕೆಲಸ ಬಹಳ ಕಡಮೆ. ಆಮೇಲೆ ಸುಮಂಗಲಿಯರು ಬಂದು ಸೇನೆ ಹಾಕಿ ದೃಷ್ಟಿ ತೆಗೆದು ಆರತಿ ಎತ್ತಿ ಸೋಬಾನೆ ಹಾಡಿ ಇನ್ನು ಮುಗಿಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ನಾವಿನ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬಂದ ಮುನಿಯನ - ಅಲ್ಲ ಮಾರಿಯ - ಈ ಕೋಣನಿಗೆ ಆದೇ ಸ್ತುತಿ. ಎಷ್ಟು ಆರತಿ ಎಷ್ಟು ಸೇನೆ! ತಮಟೆಯ ಶಬ್ದ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಸುಮಂಗಲಿಯರು ಬಂದು ದೇವಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಂಬಿಟ್ಟಿನ ತಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಸಿ, ಕೋಣನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಎತ್ತಿ, ಮಂಗಳ ಹಾಡಿದರು. ಮುನಿಯನ ಕೋಣನಿಗೆ - (ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮುನಿಯನ ಕೋಣ ಎಂದೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ; ಒಂದೊಂದು ಸಲವೂ ಅದನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಮುನಿಯನ ಕೋಣ ಎಂದೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ -) ಮುನಿಯನ ಕೋಣನಿಗೆ - ಈ ಎಲ್ಲ ಅನುಭವ ಏನಾಗಿ ಕಂಡಿತೋ ಕೋಣನಲ್ಲದ ನಾನು ಹೇಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಬಹುದು? ಅಂತೂ ಅದು ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಗಡುಗೊಂಡಿತು. ಅಷ್ಟು ಆರ್ಭಟ, ಅಷ್ಟು ಗದ್ದಲ, ಅಷ್ಟು ಉಪಚಾರದಿಂದ, ಕೋಣನಾದರೂ ಬೆಗಡುಗೊಳ್ಳದೆ ಇರಬಹುದೆ ?

ಪೂಜೆಯೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಆತ್ಮ ಅರ್ಧ ಜನ ಇತ್ತ ಅರ್ಧ ಜನ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ, ದೇವರಗುಡ್ಡ ಒಂದು ಕಡೆ ಇರುತ್ತ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಮುನಿಯ ನಿಂತನು. ತಾಯಿ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಕಡುಗತ್ತಿ ಅವನ ಕೈಗೆ ಬಂದಿತು. ಮುನಿಯನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಚಿಮ್ಮಬೇಕು. ಅವನು ಅದು ಪಾಪವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಭಯಪಟ್ಟು ಶಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದು ಯಂತ್ರದ ತೋಳಿನಂತೆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಿಡಿತವಾಗಿ ನಿಂತು

ಇರಬೇಕಾದ ಅವನ ಕೈ ಅವನನ್ನೂ ಮೀರಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಡುಗುತ್ತ ಇತ್ತು. ದೇವರಗುದ್ದ ಇನ್ನೂ ಆಗಲಿ ಎಂದನು. ತಮಟೆಯ ಶಬ್ದ ಮತ್ತೂ ವೇಗವಾಯಿತು. ಜನರು 'ಹಲಲೋ ಕುಲಲೋ' ಎಂದು ದನಿಯತ್ತ ಚೀರಿದರು. ನಾನು ಮಗುವಾಗಿದ್ದಾಗ ಈ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿ ಬೆಚ್ಚಿದ ನೆನಪು ಈಗಲೂ ನನಗಿದೆ. ಹುಡುಗನಾಗಿ ಈ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿ ಅಂಜುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮಗ ವಯಸ್ಸಿನ ಈಗಿನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಆ ಭಯಂಕರ ಚೀರಾಟದ ನೆನಪು ಭಯದ ಲಾಂಛನವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಮೊದಲ ಸಲ ಅವರು ಕೂಗಿದಾಗ ಕೋಣ ಬೆದರಿತು. ಇದ್ದ ಅತ್ತ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಮಾಡಿತು. ಹಗ್ಗ ಕಟ್ಟಿ ಇಬ್ಬರು ಓಡಿದಿದ್ದುದರಿಂದ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ತಲೆ ಅಡಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಂದು ವೇಳೆ 'ಹಲಲೋ ಕುಲಲೋ' ಎಂದು ಚೀರಾಟವಾಯಿತು. ದೇವರಗುದ್ದ ಕೋಣನ ಕೂರಳ ಹಾರವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಭಗ್ನ ಕಡೆಗೆ ವಸದನು. ಆ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕಾಗಿ ನೂಕು ನುಗ್ಗಲು. ಮೂರನೆಯ ಸಲ ಕೂಗಿದಾಗ ತೋಟ ಕಡುಗತ್ತಿಯನ್ನು ಎರಡು ಕೈಯಿಂದ ಎತ್ತಿ ಕೋಣನ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಹೊಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಸಂಕೇತ. ಜನರು ಮೂರನೆಯ ಸಲ ಚೀರಿದರು. ಮುನಿಯ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಎತ್ತಿದ. ಆದು ಕೋಣನ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಬೀಳಬೇಕು. ಯಾವ ಗ್ರಹಚಾರದಿಂದಲೋ ಏನೋ ಕೋಣನು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ತನ್ನ ಯಜಮಾನನ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡುವಂತೆ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿತು. ಮುನಿಯನಿಗೆ ಅದರ ಕಣ್ಣು ಕಂಡಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಏನಂದನ್ನೂ ಅರಿಯದ ಕೂಸಿನ ಎಳೆ ನೋಟದಿಂದ ಅವನ ಜೀವ ತಲ್ಲಣಿಸಿಹೋಯಿತು. ಈ ಜೀವವನ್ನು ನಾನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮುನಿಯನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ತಲೆಯಿಂದ ಕಾಲಿನವರೆಗೆ ಸೆಳೆದುಂಟಿನಂತೆ ಹರಿದಂತಾಯಿತು. ವೂದಲಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಡುಗಿ ಅಮೇಲೆ ಕರ್ತವ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ದೃಢವಾಗಿ ಕಡುಗತ್ತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿದ ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹೊಳೆಹೊಳೆಯಾಗಿ ಹರಿಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕಾದ ಬಲವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿ, ಕೋಣನ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ಕಡೆಮೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇಳಿಯಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಕತ್ತಿಬಲದ ಒಂದು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ತಕ್ಕಷ್ಟು ಒಳಗೆ ಹೋಗದ ನಿಂತಿತು. ಪೆಟ್ಟು ಕೋಣನನ್ನು ಸಾಯಬೀಳಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಬೀಳಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಮುನಿಯನ ಕೋಣ ಎರಡು ವರ್ಷ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೇಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ಬಲವಾದ ಕೋಣ. ಆನೇಕ ಕೋಣಗಳು ಇದರಷ್ಟು ಚುರುಕಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ತಮಟೆಯ ಶಬ್ದದಿಂದ, ಹಲಲೋ ಕುಲಲೋ ಚೀರಾಟದಿಂದ, ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಅಶ್ವರ್ಯ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತೆ ಏನನ್ನು ನೋಡಿ ಕೋಣ ಭಯಪಟ್ಟಿರಬಹುದೋ ನಾವು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಮೇಲೆ ಮುನಿಯನ ಕೈಯಿಂದ ಕತ್ತಿಯು ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ವಿಪಂಜ

ಭಯವುಂಟಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲದ ಶಕ್ತಿ ಬಂದಿತು. ಹಗ್ಗ ಕಟ್ಟಿ ಓಡಿದ್ದ ತಲೆಯನ್ನು ಅದು ಕೊಡವಿತು. ಅದು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸದ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ ಆ ಹಗ್ಗ ಓಡಿದಿದ್ದವರ ಕೈ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾರಿತು. ಕೋಣನು ಕೊನೆಯಕೊಂಡು ಹಗ್ಗವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಮೂರನೆಯ ಎದುರು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಸತ್ತು ಬೀಳುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜನರ ಮೇಲೆ ನುಗ್ಗಿ ಓಟ ಕಿತ್ತಿತು.

ಎಂದೂ ಆಗದ ಇದ್ದ ಈ ಅನರ್ಥದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜನ ಕೋಣನ ಮುಂದೆ ದಾರಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿತು. ನಮ್ಮ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ದಿನ, ಕರು, ಕೋಣ, ಗೋಳಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕೋಣಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿ ಕಿಚ್ಚು ಹಾಯಿಸುವುದುಂಟು. ಈ ಕೋಣನೂ ಕೆಲವು ವರ್ಷ ಹಾಗೆ ಕಿಚ್ಚು ಹಾಯಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಸಲವೂ ತಾನೂ ಕಿಚ್ಚು ಹಾಯಿಸಿದ್ದೆನ್ನೆಂದೇ ತಿಳಿಯಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ನುಗ್ಗಿ ಅದು ಊರ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಹಾಯ್ದು ಹೊಲಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟಿತು. ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ಓಟಕ್ಕೂ ಈಗಿನ ಓಟಕ್ಕೂ ಒಂದು ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಆಗ ಕೂರಳಲ್ಲಿ ನೋವೇನೂ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನೋವು. ಕೋಣನು ನುಗ್ಗಿ ಓಡಿದ ಒಂದು ನಿಮಿಷದ ಹೊತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಏನಾಯಿತೆನ್ನುವುದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ನಿಮಿಷವಾದ ಒಡನೆಯೇ ಬಹಳ ಅನಾಹುತವಾಯಿತೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಕಂಡಿತು. ಮಾರಿ ಯಾವುದೋ ಕಾರಣದಿಂದ ತನಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಕೋಣನನ್ನು ಹತ್ತು ದಿನ ಮುಂದಾಗಿಯೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಜೊತೆಗೆ ಈಗ ಒಂದು ಕೋಣನನ್ನು ಅರ್ಧ ಹೊಡೆಸಿ ಓಡಿಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದಳು. ಇದು ಏಕೆ ಎಂದು ಕೋಣನನ್ನು ಅರ್ಧ ಹೊಡೆಸಿ ಓಡಿಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದಳು. ಇದು ಏಕೆ ಇರಬಹುದು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೋರಿ ಊರಿಗೆ ಏನು ಅನಿಷ್ಟ ಕವಿಯುತ್ತದೋ ಎಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಭಯವಾಯಿತು. ಈ ಕೋಣನನ್ನು ಬೇಗನೆ ಹಿಡಿದು ತಂದು ತಾಂತಿ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಜೀವ ತೆಗೆಯಬೇಕು, ಅಮೇಲೆ ಅಜಾಗ್ರತೆಗೆ ಏನು ತಾಂತಿ ಮಾಡುವುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೋಡುವುದು, ಎಂದೇ ಮುಖಂಡರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚನೆ. ದೇವರಗುದ್ದ, ಗೌಡ, ಉಳಿದ ಮೂವರು ನಿಂತು ಅವನರ ಅವಸರವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಮಾತನ್ನು ಆಡಿಕೊಂಡರು. "ಎಲಾ ಓಡಿರೋ, ಆ ಕೋಣವನ್ನು ಹಿಡಿದು ತನ್ನಿ," ಎಂದು ತಮಟೆಯವರಿಗೆ ಉಳಿದವರಿಗೆ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದರು. ತಮಟೆಯವರು ತಮಟೆಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ತೂಗು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಉಳಿದವರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಏನು ಸಾಮಾನು ಇತ್ತೋ ಅದನ್ನೇ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಕೋಣನು ಹೋದ ದಾರಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಓಡಿದರು.

ಇದು ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ನಾನು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತ ಅವರನ್ನು ಕಂಡದ್ದು.

ಸಂಜೆ ನಾನು ಹೋಗಿ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಿಸುವ ವೇಳೆಗೆ ಜನರಿಗೆ ಕೋಣೆ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತೆನ್ನುವುದು ಇನ್ನೂ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಊರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡುತ್ತ ಕೋಣೆ ಎರಡು ಮೈಲಿಯ ದೂರದ ಕಾಡಿನೊಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಅದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸುರಿಸಿದ ರಕ್ತದ ಕಲೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಡಿನೊಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಕಲೆ, ಇತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಒಂದು ಸಲ, ಅತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಒಂದು ಸಲ, ದಾರಿಯ ನಿಟ್ಟನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿತ್ತು. ಮುಳ್ಳುಹೃದಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕಾಡಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಿ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕನ್ನೂ ನೋಡಿ ಮುಗಿಸಿದರು. ಕೋಣೆ ಏನು ಆಯಿತು ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾರಿ ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ದೇಹವನ್ನು ತಳೆದು ಕೋಣನನ್ನು ನುಂಗಿಬಿಟ್ಟಳು ಎಂದೇ ತೋರಿತು. ಅವರು ಆ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿಯೂ ಹೇಳದರು. ದೇವಿಯ ಮಹಿಮೆ, ಹಿಗ್ಗಾದರೂ ಏನು ಅಲ್ಲೆಯೂ, ಎಂದು ಉಳಿದವರು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡರು. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತವಾದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿರುವುದು ಕ್ಷಮಾವಲ್ಲವೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಹೇಗಾದರೂ ಇನ್ನು ಕೋಣವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲವೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಎಲ್ಲರೂ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಮಾರನೆಯ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮತ್ತೆ ಹೋಗಿ ಹುಡುಕುವುದೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹೊರಟ ಗುಂಪಿನೊಂದಿಗೆ ನಾನೂ ಹೊರಟೆ. ರಕ್ತದ ಕಲೆ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಕಂಡಿತೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಗುಂಪೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಹೋಗಿ ಸೇರಿದೆವು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರಬಹುದೆಂದು ಸುತ್ತ ಹುಡುಕಿತ್ತಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಒಬ್ಬನು ಪಕ್ಕದ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲುಗಡೆಗೆ ಹೋದ ಗುರುತು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಹೋಗಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಅದು ನಿಜವೆಂದು ಕಂಡಿತು. ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಯಾರ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ಆ ಕಡೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಜನದ ಗುಂಪು ಹೆಚ್ಚೆಯ ಗುರುತನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಹತ್ತಿತು. ಬೆಟ್ಟ ಅಂದರೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಎತ್ತರದ್ದು ಎಂದಲ್ಲ. ಎತ್ತರದ ಒಂದು ಬಂಡೆ, ಮೇಲೆ ಬಹಳವೇನೂ ಮಣ್ಣಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಗಿಡ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಅದು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನಲವಿಂದ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಅಳುದ್ದ ಇರಬಹುದು. ಆ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಒಂದು ಕಡೆ ಊರು ಕೇರಿ ಕಾಣುವುದು; ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಕಾಡು ಕಾಣುವುದು. ಕಾಡಿನ ಕಡೆಗೆ ಬಂಡೆ ಕಡಿದಾದ ಎರಡು ಮೆಟ್ಟಿಲಾಗಿರುವುದು. ಎಂದರೆ ಐದು ಅಳುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಂಚಿಗೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತದ ಜನರು ತಮ್ಮ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಆ ಬಂಡೆಯ ಶಲೆಯಿಂದ ಆ ಮಂಚಿಗೆಗೆ ಜಿಗಿದು ಮಂಚಿಗೆಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ನಲಕ್ಕೆ ಜಿಗಿಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಕೊಚ್ಚುವರು. ಯಾರು ಎಂದಾದರೂ ಇದನ್ನು ಮಾಡಿದರೋ ನಾನು ಅರಿಯುವೆನು ಎತ್ತರವನ್ನು ಹಾರುವುದು ಎಂದರೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಆ ದಿನ ಕೋಣನ ಜಾಡನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಬಂಡೆಯ ಶಲೆಯ ಮೇಲೆ

ರಕ್ತದ ಕಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಂಡಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕೋಣೆ ಏನಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ಸುತ್ತ ನೋಡಿ ಇಣಕಿದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಮಂಚಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಅದು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಜೀವ ಇನ್ನೂ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಗಾಯದಿಂದ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸುರಿದಿದ್ದ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ನೋಣದ ಸೇನೆ ಮುತ್ತುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಎರಡು ಕಾಗೆ ಆಗತಾನೇ ಅದರ ಸುಳವನ್ನು ಅರಿತು ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ಆ ಗಾಯದೊಳಕ್ಕೆ ಕೊಕ್ಕಿನಿಟ್ಟು ತಲೆಯನ್ನು ಓರೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೆತ್ತರನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತ ಅತ್ತ ಇತ್ತ ನೋಡುತ್ತ ಆನಂದಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೋಣನು ತಲೆಯನ್ನು ಅಡಿಸಬೇಕು, ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಇಲ್ಲ ನೋವಿನಿಂದಲೂ, ಏನೋ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಡಿಸುವಂತೆ ಅಡಿಸದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಕೋಣನ ಇದಿರಿಗೆ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಹದ್ದು ಕುಳಿತಿತ್ತು. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕ್ಷಣವನ್ನು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವಂತೆ ಇದ್ದೆ ಆ ಹದ್ದು ನಾವು ಬಂದಾಗ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಾರಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ಸುತ್ತು ಹಾಕಿ ಮರಳಿ ನಾವು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅದೇ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿತು. ಕೋಣನಿಗೆ ಏನನ್ನಾದರೂ ನೋಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಆಗ ಅದರ ಕಣ್ಣು ಆ ಹದ್ದಿನ ಕಣ್ಣು ಸಂಧಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕೋಣೆ ಸೂರಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಇದು ಯಾವುದೂ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಾರಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿದ ಕೋಣೆ ಯಾವ ಅದ್ಭುತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಲೋ ಎರಡು ಮೈಲಿ ಓಡಿ ಬಂಡೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ಭಯದಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಯೋಚಿಸದೆ ಐದು ಅಳುದ್ದದ ಮಂಚಿಗೆಗೆ ಜಿಗಿದುಬಿಟ್ಟಿತ್ತು; ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಕತ್ತಿಯ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಅರ್ಧಜೀವವಾಗಿದ್ದದ್ದು ಈ ಜಿಗಿತದಿಂದ ಇನ್ನಷ್ಟು ಜೀವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಪ್ರಾಯಶಃ ಕಾಲನ್ನೇ ಮುರಿದುಕೊಂಡು, ಬಿದ್ದಲ್ಲೇ ಇದ್ದುಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಅದು ವರ್ಷ ನಾಕದ ಮುನಿಯ ಬೆಡೆ, ಮೂರು ವರ್ಷ ಕೊಬ್ಬಿಸಿದ ಊರು ಬೇಡ, ನಂಬಿಸಿ ದ್ರೋಹ ಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯರೇ ಬೇಡ, ಎಂದೂ ಮನುಷ್ಯರ ಹೆಜ್ಜೆ ಬಿಳಿದ ಈ ಮಂಚಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಜೀವವನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಎಂದು ನಿರ್ಧಾರಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಇತ್ತು. ಕೋಣೆ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಊರ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಸಂತೋಷ. ಅದನ್ನು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ತೋಟಿಯಿಂದ ಕೊಲ್ಲಿಸಿ ಸಾಂಗೈವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆಯಲ್ಲಾ ಎಂದು. ದೇವಿಯ ಕೈಪಿ! ಆದರೆ ಕೋಣನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅದರ ಜೀವವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅದನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಮುನಿಯನ ಕೆಲಸ. ಊರಿಗೆ ಜನರನ್ನು ಅಟ್ಟಿ ಸುಮಂಗಲಿಯಿರಿಸಿದ್ದರು,

ಸೇವುವ ಹಗ್ಗ ಎರಡನ್ನು ತರಿಸಿದರು. ಮುನಿಯನನ್ನು ಕಡುಗತ್ತಿಯೊಡನೆ ಆ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಮಂಚಿಗೆಗೆ ಇಳಿಯಬಿಟ್ಟರು. ಸಾಂಗ್ಲೆಮಾಡುವ ಸುಮಂಗಲಿಯರು ಮೇಲೆ ಬೇಗನೆ ಸಾಂಗ್ಲೆಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಲು ಮುನಿಯ ಕೆಳಗೆ ಕೋಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದರು. ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರಹೋಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡೆ. ಮುನಿಯನ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಕೋಣ ತೀರಿಕೊಂಡಿತು. ಜನರು 'ಹಲಿಲೋ ಕುಲಲೋ' ಎಂದು ಚೀರಿ ಕೋಣನ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಅಮೇಲೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಕೋಣನ ದೇಹವನ್ನು ಹಗ್ಗಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ನಲಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಆದು ಯಾರ ಪಾಲಿಗೆ ಸೇರತಕ್ಕದ್ದಿತ್ತೋ ಅವರಿಗೆ ಸೇರಿತು. ಊರಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದವು.

ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಈ ಅನರ್ಥ ಪರಂಪರೆ ಈ ಸಲ ಏಕೆ ಆಯಿತು, ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಶಾಂತಿ, ಎಂದು ಅಮೇಲೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಿತು. ಈ ಚರ್ಚೆಯಿಂದ ವೊದಲು ನಿರ್ದರವಾದ ವಿಷಯ, ಇದಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣ ಮುನಿಯ ಎನ್ನುವುದು, ಅವನು ತನ್ನ ಕೋಣವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಗುದರಿಂದಲೇ ಆದ ಮೂರು ವರ್ಷ ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದದ್ದು ಎರಡೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಾರಿಯ ಮುಂದೆ ಬರಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರಲ್ಲೂ ಒಂದು ವಿಚಾರ. ಮುನಿಯನು ಅದನ್ನು ಬಲಿಯಾಗಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಒತ್ತಿದಲ್ಲಿ; ಅವನಿಂದಲೇ ಬಲಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ತಾಯಿ ಹಟಮಾಡಿದ್ದಳು. ಅವನಿಂದಲೇ ಅವನ ಕೋಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವನ ಸರದಿಯ ಆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವನ ಕೋಣ ಬಲಿಯಾಗುವಂತೆ ತಾಯಿ ಮೂರು ವರ್ಷ ಬೆಳೆದ ಕೋಣನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದಾಗಿಯೇ ಸಾಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲ ಕೋಣಗಳಂತೆ ಸ್ವಾಯವಾಗಿ ಒಂದು ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಲಿಯಾದರೆ ಮುನಿಯನಿಗೆ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಕಾರಣವೇ ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಅರ್ಧಪೆಟ್ಟು ತಿಂದು ಕೋಣ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅವಳು ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಈ ಮಾತು ಬಂದಾಗ ಆ ಕೋಣನನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು, ತಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಕೋಣ ಎನ್ನುವಂತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿ ತಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಕೊಸು ಬಿಡಿಸಿದಂತೆ ಆಯಿತು, ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಕೋಣ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಮಾರಿಯ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಎನ್ನುವುದು ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ಇನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಮಾರಿಯ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೇ ಇರಬೇಕು, ಆ ಕೋಣ ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಓಟಾಡುತ್ತ ಇವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದಂತೆ ಇರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನೂರಿನೂರು ಜನ ಹಿಂದಟ್ಟಿದ್ದ ಒಂದು ಕೋಣ, ಅದರಲ್ಲೂ ಗಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದದ್ದು ಸಿಕ್ಕದೆ

ಇರಬೇಕೆ? ಕೊನೆಗೆ ಈ ಕೋಣ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ ಹೋದದ್ದಾದರೂ ವಿಚಿತ್ರವೇ. ಇಲ್ಲಿದೆ ಅಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ತಪ್ಪುದಾರಿಗೆ ಎಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಕಣ್ಣೆದುರಿಗಿದ್ದ ಕೋಣ ಕಾಣದಂತೆ ಅದನ್ನು ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ, ಮಾರಿಯ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಅಸಂಭವವೇ. ನೂರಾರು ಜನರನ್ನು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಿರುವಂತೆಯೇ ಕುರುಡರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಇದಿರಿಗಿದ್ದ ಕೋಣ ಮಂಗಳಮಾಯವಾಗುವಂತೆ ತಾಯಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸರವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಆ ಮಂಚಿಗೆಗೆ ಜಗಿಸಿದ್ದಳು. ನಲದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅದು ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಆ ದಿನ ಸಂಜೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ಇದ್ದುದಕ್ಕೆ ಅದು ಆ ಮಂಚಿಗೆಯನ್ನು ಸೇರಿದ್ದೇ ಕಾರಣ. ಅಂಥ ಅನಾಮಾನ್ಯನಾದ, ಆಚಿಂತನಾದ, ಅದ್ಭುತವಾದ ನಡತೆಯಿಂದ ದೇವಿ ಎಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಳು. ತಪ್ಪು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮುನಿಯನದು. ಅವನಿಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಕ್ಕೆ ಆಗಿತ್ತು ಅದರೂ ಅವನಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದಂಡೆ ಕೊಡಿಸಿದ ಹೊರತು ಈ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮುಗಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಇದು ಒಂದು ಮಾತು ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು ಗೊತ್ತಾದದ್ದೆಂದರೆ, ತಾಯಿಯ ಇದಿರಿಸಲ್ಲಿ ಸಾಯದ ಎಲ್ಲೋ ಹೋಗಿ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಒಂದು ಮಂಚಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ಕೋಣ ತಾಯಿಗೆ ಬಲಿಯಾದಂತೆ ಆಯಿತೆ? ಇಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಎಡೆಯರಿಸಿ ಅದನ್ನು ನೀವು ಎತ್ತಿ ಬಾಯಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಮುನ್ನ ಎಡೆಯನ್ನೇ ತೆಗೆದು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಕೊಂಡುಹೋಗಿಟ್ಟರೆ ಅದು ನಿಮಗೆ ಆರೋಗೇಣೆಯಾದಂತೆ ಆಯಿತೆ? ಈ ಸಲ ಈ ಮುನಿಯನ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ವೊದಲು ಒಂದು ಕೋಣ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಸತ್ತದ್ದಲ್ಲದೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಸತ್ತ ಈ ಕೋಣವೂ ತಾಯಿಗೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆ ಕೋಣ ನನಗೆ ಬೇಡ ಎಂದು ತಾಯಿ ಹೇಳಿದ್ದಳು ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ತಾಯಿ ಮುಂದೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕೋಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಎರಡು ಕೋಣ ಇದುವರೆಗೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ಇನ್ನೊಂದು ಕೋಣವನ್ನಾದರೂ ತಾಯಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ ಊರಿಗೆ ಏನೂ ಕೇಡಾಗದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬಾಳಬಹುದು. ಇದು ಎರಡನೆಯ ನಿರ್ಧಾರ.

ಕೋಣ ಹೋಗಿ ಜೀವಬಿಟ್ಟ ಬಂಡೆಯ ಮಂಚಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಿಯ ಗುಡಿ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಊರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ವೊಜೆ ನಡೆಯಿಸಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಮೂರನೆಯ ನಿರ್ಧಾರ. ಈ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬರುವುದರಲ್ಲಿ ಊರ ಚೋಯಿಸರು ಸಹಾಯಮಾಡಿದರು. ಇಂಥ ವಿಚಾರ ಅವರ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಹೊಳೆದ ಹಾಗೆ ಉಳಿದವರಿಗೆ ಹೊಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಜನರ ಮನಸ್ಸು ಈ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ್ದು

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಓಗೇ. ಬಲಿಯಾಗಲು ಸಿದ್ಧವಾದ ಕೋಣ ಊರಲ್ಲಿ ದೇವರ ಮುಂದೆ ಅರ್ಧಪಟ್ಟನ್ನು ತಿಂದು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಓಡಿತಲ್ಲಾ ಯಾರೂ ಊಟನದಂಥ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕದಲದೆ ನಿಂತಿಲ್ಲಾ ಬಿದ್ದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ನಾಯಬೇಕು. ನಾಯದ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಉಸಿರು ಹಿಡಿದು ಉಳಿದಿತ್ತಲ್ಲಾ ಇದು ಎಲ್ಲ ಹೇಗಾಯಿತು? ಮಾರನೆಯ ದಿನ ದೇವರ ಅರ್ಚಕನು ಬಂದು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಡಿಹಾಗಲೇ ಬಲಿ ಜೀವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ದೇವಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ಆ ಜೀವ ತನ್ನ ಅರ್ಪಣಕ್ಕೆ ಅದೇ ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಳ ಎಂದು ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು? ಅಲ್ಲೇ ಏಕೆ ನಾಯುತ್ತಿತ್ತು? ಭಕ್ತನಿದ್ದಲ್ಲಿ ದೇವರು ಎಂಬಂತೆ ಬಲಿಯಾದಲ್ಲಿ ಮಾರಿ, ತಾಯಿ ಬಹುಕಾಲ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಜಮಾಡಿಸಿದ್ದು ಊರಿನವರ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ತನ್ನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿದ್ದಳು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದವರು ಒಂದು ಊರ ಜನ ತಮ್ಮನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಕಂಡರೆ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಸಾಫರ ಬಂಗಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವಂತೆ; ಅಥವಾ ವೈಸ್ರಾಯ್ ಮುಂತಾದವರು ಬೇಸಗೆಯ ದಿನಕ್ಕೆಂದು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ. ದೇವಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಪ್ರಕಟವಾದ ಈ ಮಂಚಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕೋಣನು ಮುಖಮಾಡಿದ್ದ ಕಡೆಗೆ ದರ್ಶನ ಕೊಡುತ್ತ ತಾಯಿಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಬಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಡೆಯಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಲ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕಡಿಯುವ ಕೋಣ ಒಂದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಒಂದು ಕೋಣವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಕಲ್ಪಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಈಗ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದಿಂದ ಈ ವಿಷಯವು ಹಾಡಿಕೆಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಊರು ಬೆಳೆಯಿತು; ಮಾರಿ ಬೆಳೆಯಿತು? ಕಲ್ಪಾಡಿಯ ಮಾರಿ ಈಗ ಎರಡು ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಊರಮ್ಮ ಕಾಡಮ್ಮ ಎಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದಿವಾಳೆ. ಒಂದೊಂದು ಮೂರ್ತಿಗೂ ಮೂರು ಮೂರು ಕೋಣ ಬಿಡುವುದು ಕಷ್ಟವಾದೀತು ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಎರಡೆರಡನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಡುವುದು ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಅಂತೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕೋಣ ಮೇಯುತ್ತಿದ್ದವು; ಈಗ ನಾಲ್ಕು ಮೇಯುತ್ತಿವೆ. ಮೂರು ವರ್ಷ ತೋಂಡು ಮೇಯ್ದು ಒಂದು ಕೋಣಕ್ಕೆ ಎರಡು ವರ್ಷ ತೋಂಡು ಮೇಯ್ದು ಎರಡು ಕೋಣ ಕೊಟ್ಟರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಸಲ್ಲಿಸಿದಂತೆಯೇ ಆಯಿತು ಎಂದು ಜೋಯಿಸರು ಹೇಳಿದರಂತೆ. ನೋಡೋಣ ಎಂದು ಊರವರು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರು. ಮಾರಿಯೂ ಈ ಗಣಿತವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿವಾಳೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಊರಿಗೆ ಕಾಯಿಲೆ ಕನಾಲೆ ಏನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಜನ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಸಲ ನಾನು ಅದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಕಲ್ಪಾಡಿಯ ಜನ ಹರಕೆಯ ಕೋಣವನ್ನು ಕಾಡಮ್ಮನ ಗುಡಿಗೆ ಮೆರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದೆನು. ಆ ದಂಡೆ ಆ ಹಾರ; ತಂಬಿಟ್ಟು, ಶೃಂಗಾರ; ಓಲಗ, ತಮಟೆ; ಎಂದಿನಂತೆ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಮಧ್ಯೆ, ಮುನಿಯನ ಕೋಣನಂಥ ಇನ್ನೊಂದು ಕೋಣ ತನ್ನ ಮುಂದನ್ನರಿಯದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಯವಾಯಿತು, ಏಕೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾರೆ; ನಿಜವಾಗಿ, ಹೇಳಲಿರಿಯೆ. ಸೊಜಿಸುವುದಾದರೆ ಕೊಲ್ಲುವ ನಾವೂ ನಾಯುವ ಕೋಣವೂ ಸಾವಿನ ಏಕಟ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿದೆವೆ ಎಂಬ ಭಾವ ಇದರ ಮೂಲ. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಇಂಥ ಒಂದು ಜೀವ ತಾನು ಉಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಓಟ ಕಿತ್ತಿತು. ಕೋಣನ ಬುದ್ಧಿ! ಜೀವ ಉಳಿಯುವುದೆಂತು? ಎಂದಿದ್ದರೂ ಅದು ನಾಯಬೇಕು. ಉಳಿಯುವುದು ಸಾವು. ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ಕೋಣ, ಹಾವಿನಿಂದ ಮನುಷ್ಯ. ಜೀವದಿಂದ ಜೀವವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸುತ್ತ ಸಾವು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಜೀವ ದಾಳವೆಸೆದು ಸಾವಿನ ಗರವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ಅಂದು ಒಂದು ಜೀವ ಸ್ವಾರ್ಥದಿಂದ ದುಡುಕಿದ್ದರಿಂದ ಇಂದು ಅದರಂಥ ಎರಡು ಜೀವಕ್ಕೆ ಆಳವು ಒದಗಿದೆ. ಹೇಗೆ ಹೇಗಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಮುನಿಯನ ಕೋಣ ದುಡುಕುತ್ತಿತ್ತೆ? ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು? ಇದು ನಾಯುವ ಕೋಣಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿರಬಹುದು. ಇನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಮನುಷ್ಯನ ಮಾತೇನು?

